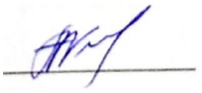
Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

 Ганна СЛОЗАНСЬКА

Протокол №1 від 01.09.2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГОПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	А Освіта (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) (код і назва спеціальності)
Освітня програма	Логопедія (назва освітньої програми)

2026 – 2027 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Логопсихологія» для здобувачів першого (бакалаврського) вищої освіти освітньої програми за спеціальністю А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань А Освіта.

Розробники:

РІБЦУН Юлія – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

ЛИТОВЧЕНКО Віталій – магістр медицини, доктор філософії з психології (PhD), доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Логопедія
2	Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
3	Галузь знань	А Освіта
4	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
5	Форма навчання	денна, заочна
6	Статус дисципліни	обов’язкова
7	Мова навчання	українська
8	Курс	2
9	Семестр	3
10	Обсяг дисципліни в кредитах	5
11	Загальна кількість годин	150
12	Кількість змістових модулів	2
13	Аудиторні заняття (год.)	денна форма – 48, заочна форма – 30
14	Лекції (год.)	денна форма – 24, заочна форма – 10
15	Практичні (семінарські) заняття (год.)	денна форма – 24, заочна форма – 20
16	Самостійна робота (год.)	денна форма – 102, заочна форма – 120
17	Вид ІНДЗ	презентації, реферати
18	Форма підсумкового контролю	екзамен

Частка годин аудиторних занять становить:
для денної форми навчання – 32%; для заочної форми навчання – 20%.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: надання здобувачам освіти сучасних науково-теоретичних знань щодо психологічних, особистісних, комунікативних особливостей дітей з функціонально-, навчально-, соціоадаптаційно-мовленнєвими труднощами; відпрацювання навчально-методичних навичок логопсиходіагностичної та психологокорекційної роботи з дітьми з різними типами труднощів.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів таких компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК 3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, медико-біологічні, дефектологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК 4. Здатність планувати та організовувати корекційно-логопедичну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дітей, оцінювати її результати.

СК 5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовлення, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК 8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК 10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовлення.

СК 13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з порушеннями мовленнєвого розвитку, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

РН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу та логопедичного супроводу у різних типах закладів.

РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН 8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення осіб з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН 10. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання, виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

РН 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами загалом та порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.

РН 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо

РН 18. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальні дисципліни «Психологія загальна і спеціальна», «Педагогіка загальна і спеціальна» та «Психофізіологія» є *пререквізитами* до освітнього компоненту «Логопсихологія».

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретичні основи логопсихології. Психічний розвиток дітей з особливими мовленнєвими потребами

Тема 1. Загальні питання логопсихології

Логопсихологія як галузь спеціальної психології. Предмет, мета і завдання логопсихології. Історія становлення логопсихології як науки. Основні принципи логопсихології. Зв'язок логопсихології з ін. науками.

Тема 2. Сучасні тенденції спеціальної освіти

Типи і категорії освітніх труднощів здобувачів освіти Загальна характеристика рівнів підтримки.

Тема 3. Особливості вищих психічних функцій дітей з особливими мовленнєвими потребами

Специфіка формування зорового та слухового гнозису. Своєрідність розвитку уваги та пам'яті різних модальностей. Взаємозв'язок мовлення та мислення дітей з функціонально-мовленнєвими труднощами.

Тема 4. Особистість дітей з особливими мовленнєвими потребами

Особливості поведінкової, мотиваційної сфер, волі та самооцінки дітей з функціонально-, навчально- та соціоадаптаційно-мовленнєвими труднощами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Організаційно-методичні основи логодіагностичної та логопсихокорекційної роботи з дітьми з особливими мовленнєвими потребами

Тема 5. Особливості діяльності дітей з особливими мовленнєвими потребами

Своєрідність провідного виду діяльності дітей різних вікових груп з особливими мовленнєвими потребами.

Тема 6. Логопсихологічне вивчення дітей з особливими мовленнєвими потребами

Організація, структура логопсиходіагностики дітей з функціонально- та навчально-мовленнєвими труднощами. Провідні принципи логопсихологічного вивчення дітей з особливими мовленнєвими потребами.

Тема 7. Основні методи логопсихології

Загальні питання диференційної діагностики. Первинні і вторинні розлади. Відмежування первинних мовленнєвих від ін. типів освітніх труднощів.

Тема 8. Психологічна допомога дітям з особливими мовленнєвими потребами

Психологічна корекція, консультування, супровід – схожість і відмінності. Основні напрями психологічної допомоги дітям з мовленнєвими труднощами.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи логопсихології. Психічний розвиток дітей з особливими мовленнєвими потребами								
Тема 1. Загальні питання логопсихології	10	2	2	6	17	1	2	14
Тема 2. Сучасні тенденції спеціальної освіти	19	2	2	15	17	1	2	14
Тема 3. Особливості вищих психічних функцій дітей з особливими мовленнєвими потребами	23	4	4	15	19	1	2	16
Тема 4. Особистість дітей з особливими мовленнєвими потребами	23	4	4	15	21	1	4	16
Всього за змістовий модуль 1	**75**	**12**	**12**	**51**	**74**	**4**	**10**	**60**

Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні основи логодіагностичної та логопсихокорекційної роботи з дітьми з особливими мовленнєвими потребами								
Тема 5. Особливості діяльності дітей з особливими мовленнєвими потребами	10	2	2	6	17	1	2	14
Тема 6. Логопсихологічне вивчення дітей з особливими мовленнєвими потребами	19	2	2	15	17	1	2	14
Тема 7. Основні методи логопсихології	23	4	4	15	19	2	2	16
Тема 8. Психологічна допомога дітям з особливими мовленнєвими потребами	23	4	4	15	22	2	4	16
Всього за змістовий модуль 2	**75**	**12**	**12**	**51**	**76**	**6**	**10**	**60**
Всього	**150**	**24**	**24**	**102**	**150**	**10**	**20**	**120**

5.3. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Концептуальні основи логопсихології	2	2
2.	Логопсихологія у світлі сучасних досліджень	2	
3.	Психічний розвиток дітей з розладами мовлення	4	2
4.	Особливості особистості дітей дошкільного та шкільного віку з мовленнєвими труднощами	4	
5.	Специфіка провідних видів діяльності дітей різних вікових груп з особливими мовленнєвими потребами	2	2
6.	Логопсиходіагностика функціонально-, навчально- та соціоадаптаційно-мовленнєвих труднощів	2	
7.	Методи логопсиходіагностики. Логопсихологічний інструментарій	4	2
8.	Особливості психологічної допомоги дітям з мовленнєвими труднощами	4	2
Всього годин		24	10

5.4. Теми практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Логопсихологія як наука. Понятійно-категоріальний апарат логопсихології	2	2
2.	Освітні труднощі здобувачів дошкільної та	2	2

	загальної середньої освіти з особливими мовленнєвими потребами		
3.	Особливості гностичних, мнестичних функцій, функцій уваги та уяви, основних мисленнєвих операцій дітей з мовленнєвими труднощами	4	2
4.	Специфіка поведінкової, мотиваційної сфер, волі та самооцінки дітей з особливими мовленнєвими потребами	4	4
5.	Характеристика ігрової та навчальної видів діяльності у дітей з мовленнєвими труднощами	2	2
6.	Логопсиходіагностичне вивчення дітей: питання організації та структури	2	2
7.	Загальнонаукові і власне психологічні методи логопсихології	4	2
8.	Основні напрями психологічної допомоги дітям з особливими мовленнєвими потребами	4	4
Всього годин		24	20

5.5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Історичні аспекти розвитку логопсихології *Завдання:* проаналізувати літературні джерела з теми, зробити конспект одного з них	6	14
2.	Типи освітніх труднощів у здобувачів дошкільної та загальної середньої освіти *Завдання:* розробити порівняльну таблицю різних типів труднощів у дітей	15	14
3.	Взаємозв'язок мовлення та мислення *Завдання:* на основі аналізу психолінгвістичної структури мовленнєвої діяльності (за Є. Соботович) простежити базові механізми розвитку мовлення, розкрити їх суть	15	16
4.	Становлення особистісної сфери у дітей з особливими мовленнєвими потребами *Завдання:* проаналізувати взаємозв'язок поведінкової, мотиваційної та вольової сфер у дітей з розладами мовлення, пояснити значення індивідуального підходу у роботі з дошкільниками та школярами	15	16
5.	Провідна діяльність дитини з розладами мовлення: умовні плюси та мінуси	6	14

	Завдання: презентувати поради для батьків дошкільників або школярів з особливими мовленнєвими потребами щодо організації та стимулювання відповідного виду діяльності		
6.	Концепти логопсиходіагностики *Завдання:* оформити карту логопсиходіагностичного вивчення дітей з особливими мовленнєвими потребами (вікова категорія на вибір)	15	14
7.	Базові методи логопсихології *Завдання:* дібрати матеріал для логопсиходіагностичного вивчення дітей з мовленнєвими труднощами (вікова категорія на вибір)	15	16
8.	Робота практичного психолога з дітьми з особливими мовленнєвими потребами *Завдання:* знайти схожість і відмінності у психокорекційній роботі з дітьми з розладами мовлення у випадку їх лінгвістичного, педагогічного та клінічного аналізу	15	16
Всього годин		102	120

До самостійних видів роботи також відносимо підготовку до лекційних і семінарських занять, виконання практичних завдань упродовж семестру, самостійне опрацювання окремих тем з логопсихології, проходження підсумкового тестування.

Контрольні завдання та запитання для самоперевірки

Тема 1. Загальні питання логопсихології

1. Дайте визначення логопсихології.
2. Назвіть предмет, завдання та мету логопсихології.
3. Коротко охарактеризуйте історію становлення логопсихології як науки.
4. Розкажіть, в чому полягають науково-теоретичні основи логопсихології.
5. Розкрийте нейропсихологічні основи логопсихології.
6. Охарактеризуйте психолінгвістичні основи логопсихології.
7. Назвіть основні принципи логопсихології.
8. Розкрийте зв’язок логопсихології з ін. науками.
9. Розкажіть про концепцію Є. Соботович щодо структури психомовленнєвої діяльності у дітей.

10. Охарактеризуйте лінгвістичний і комунікативний компоненти мовленнєвої діяльності.

Тема 2. Сучасні тенденції спеціальної освіти

1. Розкажіть про особливості здобуття освіти за умов інклюзивного навчання.
2. Підготуйте есе «Дитина з особливими мовленнєвими потребами в сучасному закладі освіти».
3. Назвіть типи і категорії освітніх труднощів здобувачів освіти.
4. Охарактеризуйте ступені прояву можливих труднощів.
5. Розкрийте основні види функціональних труднощів.
6. Презентуйте в графічному вигляді ієрархічну структуру освітніх труднощів.
7. Поміркуйте, чи може дитина з розладами мовлення мати функціональні, навчальні та / чи соціоадаптаційні труднощі. Обґрунтуйте свою відповідь.
8. Розкрийте поняття рівнів підтримки.
9. Розкажіть, в чому полягає сутність тимчасової та постійної підтримки.
10. Напишіть характеристику дитини з особливими мовленнєвими потребами, яка потребує 2-3 рівня підтримки (віковий період на вибір).

Тема 3. Особливості вищих психічних функцій дітей з особливими мовленнєвими потребами

1. Розкажіть про специфіку формування зорового гнозису у дітей з розладами мовлення.
2. Розкрийте особливості розвитку слухового гнозису дітей з особливими мовленнєвими потребами.
3. Охарактеризуйте стан сформованості довільної пам’яті у дітей з мовленнєвими труднощами.
4. Поміркуйте, чому особливості уваги дітей з порушеннями мовлення впливають на стан сформованості всіх вищих психічних функцій. Обґрунтуйте свою відповідь.
5. Порівняйте характер і прояви дефіцитарного розвитку мовлення у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
6. Простежте взаємозв’язок мовлення та мислення дітей з функціонально-мовленнєвими труднощами.
7. Охарактеризуйте стан сформованості основних мисленнєвих операцій у дітей з порушеннями мовлення.
8. Розкрийте особливості розвитку уяви у дітей з особливими мовленнєвими потребами.
9. Поміркуйте, в чому полягає своєрідність рухової сфери у дітей з розладами мовлення.

10. Напишіть есе «Дитина з особливими мовленнєвими потребами у світлі логопсихології».

Тема 4. Особистість дітей з особливими мовленнєвими потребами

1. Доведіть, використовуючи літературні джерела, що будь-яка дитина, зокрема з особливими мовленнєвими потребами, є особистістю.
2. Охарактеризуйте соціальні чинники, котрі негативно впливають на формування особистості дитини з порушеннями мовлення.
3. Розкрийте особливості поведінки дітей з мовленнєвими труднощами.
4. Охарактеризуйте вольові якості дітей з розладами мовлення і їх вплив на психомовленнєвий розвиток дітей.
5. Простежте кореляцію між станом сформованості самооцінки дитини з мовленнєвими труднощами та її загальним особистісним розвитком.
6. Розкажіть, у чому полягає специфіка сформованості мотиваційної сфери дітей з порушеннями мовлення.
7. Розкрийте особливості міжособистісного ставлення дітей дошкільного та шкільного віку з особливими мовленнєвими потребами.
8. Здійсніть порівняльний аналіз стану сформованості особистості дітей з функціонально-, навчально- та соціоадаптаційно-мовленнєвими труднощами.
9. Охарактеризуйте соціометричний статус школярів з мовленнєвими труднощами (вікова категорія – на вибір).
10. Розробіть рекомендації батькам щодо правильного виховання та формування гармонійної особистості дітей з особливими мовленнєвими потребами.

Тема 5. Особливості діяльності дітей з особливими мовленнєвими потребами

1. Розкрийте поняття провідної діяльності.
2. Розкажіть, в чому проявляється своєрідність провідного виду діяльності дітей різних вікових груп з особливими мовленнєвими потребами.
3. Охарактеризуйте ігрову діяльність дітей з розладами мовлення.
4. Назвіть основні характеристики сюжетно-рольової гри дітей логопедичної групи.
5. Запропонуйте систему вправ для розгортання сюжетно-рольової гри дошкільників з порушеннями мовлення.
6. Простежте та розкрийте взаємозв’язок між ігровою та ін. видами діяльності дошкільника логопедичної групи.

7. Опишіть особливості навчальної діяльності дітей з мовленнєвими труднощами.

8. Назвіть своєрідні особливості читання та письма здобувачів початкової освіти з особливими мовленнєвими потребами.

9. Охарактеризуйте етапи самоконтролю в діяльності молодших школярів з розладами мовлення.

10. Простежте кореляцію між ступенями фіксованості на мовленнєвому розладі та якістю навчальної діяльності.

Тема 6. Логопсихологічне вивчення дітей з особливими мовленнєвими потребами

1. Дайте визначення логопсиходіагностики.

2. Поясніть взаємозв'язок між логопсиходіагностикою та логокорекцією.

3. Назвіть провідні завдання та принципи логопсихологічного вивчення дітей з особливими мовленнєвими потребами.

4. Розкрийте зміст основних напрямів логопсиходіагностики.

5. Назвіть можливий логодіагностичний інструментарій у роботі вчителя-логопеда і практичного психолога.

6. Обґрунтуйте побудову логокорекційної роботи на основі результатів комплексного обстеження.

7. Охарактеризуйте особливості організації, структури логопсиходіагностики дітей з функціонально-мовленнєвими труднощами.

8. Опишіть специфіку логопсихологічної діагностики дітей із навчально-мовленнєвими труднощами.

9. Зазначте основні аспекти логопсихологічного вивчення дітей з соціоадаптаційно-мовленнєвими труднощами.

10. Надайте опис послідовності логопсиходіагностичного вивчення дитини з розладами мовлення (вікова категорія – на вибір).

Тема 7. Основні методи логопсихології

1. Назвіть дві групи методів логопсихології.

2. Перерахуйте загальнонаукові та суто психологічні методи діагностики.

3. Опишіть метод спостереження як базовий у логопсихології, назвіть його види.

4. Обґрунтуйте необхідність аналізу продуктів діяльності у логопсихології.

5. Перерахуйте діалогові методи логопсиходіагностики, поясніть смисл кожного з них.

6. Поясніть в чому полягає суть проєктивних методик.

7. Охарактеризуйте проблему диференційної діагностики.

8. Розкажіть про первинні і вторинні розлади мовлення у дітей.

9. Розкрийте загальні особливості відмежування первинних мовленнєвих від ін. типів освітніх труднощів.

10. Напишіть есе «Моє перше обстеження дитини з особливими мовленнєвими потребами».

Тема 8. Психологічна допомога дітям з особливими мовленнєвими потребами

1. Розкрийте роль несприятливих соціально-біологічних факторів у психічному розвитку дитини.

2. Охарактеризуйте історичні аспекти психологічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

3. Дайте визначення психологічної корекції.

4. Назвіть основні принципи психологічної корекції.

5. Опишіть прийоми і методи психокорекційної роботи.

6. Розкажіть в чому полягає суть психологічного консультування.

7. Порівняйте психологічну корекцію та психоконсультування, визначте спільне та відмінне.

8. Розкрийте поняття психологічного супроводу осіб з особливими мовленнєвими потребами.

9. Проаналізуйте поняття психологічного супроводу та психологічної підтримки, зазначте схожі та відмінні риси.

10. Розробіть фрагмент тренінгу психологічної допомоги дітям із мовленнєвими труднощами.

Варіанти контрольних робіт

Підсумковий контроль, за умови присутності не менше 75% складу навчальної групи, проводиться у формі комплексних контрольних робіт у письмовій формі чи формі комп'ютерного тестування. Кількість варіантів і тривалість виконання визначаються завідувачем кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (максимум – до двох академічних годин).

Варіант 1	***Варіант 2***
1. *Назвіть авторів першого посібника з логопсихології:* А. Л. Трофименко, Н. Стадненко Б. С. Конопляста, Т. Сак	*Назвіть зайвий базовий механізм засвоєння мовлення (за Є. Соботович):* А. Осмислення.

В. І. Мартиненко, В. Кондратенко 2. *Який принцип логопсихології є зайвим:* А. Парадигматичності Б. Детермінізму В. Розвитку 3. *Найпростіший психічний процес відображення різних властивостей предметів та явищ об'єктивного світу, що виникає за їхнього безпосереднього впливу на органи чуття – це:* А. Сприймання. Б. Уява. В. Відчуття. 4. *При мнемічній діяльності у дітей з особливими мовленнєвими потребами часто спостерігаються:* А. Амнезії. Б. Синкінезії В. Парамнезії. 5. *Зазначте зайвий вид мислення*: А. Репродуктивне Б. Предметно-дійове В. Наочно-образне 6. *Назвіть неіснуючі особливості уваги у дітей з розладами мовлення:* А. Зменшення стійкості, концентрації Б. Збільшення розподілу. В. Генералізованість і селективність. 7. *Визначте засіб реалізації вольової дії:* А. Концентрація Б. Абстрагування В. Самоконтроль 8. *У провідній діяльності дошкільників з мовленнєвими труднощами спостерігається:* А. Ситуаційне маніпулювання Б. Розгорнуте конструювання. В. Яскраве фантазування 9. *Визначте зайву групу методів логопсихології:* А. Логопсихологічні Б. Загальнонаукові В. Суто психологічні 10. *Діяльність психолога, спрямована на створення комплексної системи клініко-психологічних, психолого-педагогічних і психотерапевтичних умов, що сприяють успішній адаптації дітей, їх реабілітації й особистісного становлення у соціумі – це:* А. Психологічний супровід. Б. Психологічне консультування.	Б. Пам'яті. В. Уяви *Який вид парафразій не зустрічається при запам'ятовуванні вербального матеріалу дітьми з розладами мовлення:* А. Понятійні Б. Регулятивні В. Ситуативні.

В. Психологічна корекція.	

5.6. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача вищої освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату/презентації: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату/презентації)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал

3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	5 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
	Разом	**15 балів**

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату/ презентації: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
24 – 30 та більше	відмінно	5	A	відмінно
16 – 23	добре	4	BC	добре
8 – 15	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 7	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

6. Форми та методи навчання

Форми навчання: лекції (традиційні, проблемні, інтерактивні); практичні заняття; семінари та семінари-дискусії; консультації (індивідуальні та групові); самостійна робота здобувачів освіти; індивідуальні навчально-дослідні завдання; дистанційне навчання із застосуванням електронних освітніх платформ; виконання презентацій.

Методи навчання: словесні методи: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія,; наочні методи: демонстрація, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів; практичні методи: виконання вправ, практичних робіт, розв'язування ситуаційних завдань; проблемно-пошукові методи: проблемний виклад, евристична бесіда,

дослідницький метод; інтерактивні методи: мозковий штурм, робота в малих групах, кейс-метод; метод проєктів; метод аналізу конкретних ситуацій (case study).

Проєктне навчання сприяє розвитку критичного мислення, комунікації, командної роботи та креативності. Проєкти дозволяють студентам працювати над реальними завданнями, де потрібно розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими та презентувати свої ідеї.

Дискусії розвивають навички аргументації, слухання та критичного мислення. Дебати стимулюють здобувачів розглядати різні погляди і аргументувати свою позицію.

Інтерактивне навчання. Використання інтерактивних платформ і технологій, таких як онлайн-курси, вебінари, ігри та віртуальні симуляції, дозволяє студентам розвивати адаптаційні та технічні навички, а також підвищувати креативність.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, групове обговорення, практичні завдання, реферати, есе, презентації результатів виконаних індивідуальних завдань, тести.

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі форми контролю:

– поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;

– проміжний (модульний) контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;

– підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі тестування на освітній платформі MOODLE у термін, визначений графіком підсумкового контролю.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Здобувач вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання всіх семінарських занять, передбачених робочою програмою.

За роботу на семінарському занятті студенти денної форми навчання можуть отримати максимум **3 бали.**

Критерії оцінювання на семінарських заняттях (денна форма навчання):

3 бали: студент демонструє ґрунтовні знання матеріалу семінарського заняття в повному обсязі, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань семінару, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

2 бали: студент демонструє повні, систематичні знань з семінарського заняття, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань семінару, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.

1 бал: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу семінарського заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

0 балів: студент не володіє знаннями з семінарського заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна оцінка –15 балів.

Повнота у розкритті теми – 5 балів.

Структурність викладу матеріалу – 5 балів.

Оригінальність на наповненість викладу матеріалу – 5 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

<table>
<tr><td colspan="6">Змістовий модуль 1</td><td rowspan="2">30</td><td rowspan="2">Екзамен</td><td rowspan="2">Сума</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>СР</td><td>МК 1</td></tr>
<tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>15</td><td>3</td><td></td><td rowspan="4">40</td><td rowspan="4">100</td></tr>
<tr><td colspan="6">Змістовий модуль 2</td><td rowspan="2">30</td></tr>
<tr><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td>СР</td><td>МК 2</td></tr>
<tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>15</td><td>3</td><td></td></tr>
</table>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS100-бальна	Оцінка ECTS літерна	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	**залік**

90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	F_X	незадовільно	незараховано
0-34	F		

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

У випадку виникнення **конфліктних ситуацій**, керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»

Списування під час розв'язання тестових завдань та написання контрольних робіт є забороненим. Доцільність та дозвіл використання мобільних пристроїв визначається викладачем у кожному конкретному випадку під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ШІ в межах навчальної дисципліни

Допускається часткове використання систем ШІ для виконання завдань. Форми перевірки знань та сформованості практичних навичок передбачають, що вплив використання систем ШІ буде мінімальний.

Обов'язково дотримуватися «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проєктор для демонстрації презентацій, відеофрагментів.

2. Комп'ютери з доступом до Інтернету для проведення поточного та підсумкового контролів.

12. Рекомендована література

Основна

1. Данілавічютє Е. А. Стратегії визначення і подолання труднощів у навчальній діяльності дітей з дизартрією. *Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни* : матер. IX Міжнар. конгресу зі спец. педагогіки і психології. К. : ІСПП, 2023. С. 132-138

2. Манько Н. В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку : наук.-метод. посіб. К. : КНТ, 2008

3. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі [Навч. матеріал] (2021) / Прохоренко, Л. І., Ярмола, Н. А., Набоченко, О. О., Данілавічютє, Е. А., Мартинюк, З. С., Довгопола, К. С., Ільяна, В. М., Костенко, Т. М., Чеботарьова, О. В., Литовченко, С. В., Бабяк, О. О., Недозим, І. В., Блеч, Г. О., Трикоз, С. В., Гладченко, І. В., Трофименко, Л. І., Рібцун, Ю. В., Жук, В. В., Грибань, Г. В., Курінна, В. Р. URL: https://lib.iitta.gov.ua/730995/

4. Рібцун Ю. В. Психолого-педагогічна підтримка дітей п'ятого року життя із лексико-граматичними труднощами : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення / І. М. Брушневська, Ю. В. Рібцун. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 204 с.

5. Рібцун Ю. Заїкання: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. К. : ФОП Цибульська В. О., 2023. 272 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/738529/

6. Рібцун Ю. В. Психомовленнєвий розвиток дітей раннього віку: теорія і практика. *Дошкільне виховання*. №1. 2024. С. 3-9. URL: https://lib.iitta.gov.ua/739149

7. Рібцун Ю. В. *Загальний недорозвиток мовлення у дошкільників: пропедевтика та корекція. Дошкільне виховання*. №3. 2024. С. 3-10. URL: https://lib.iitta.gov.ua/740003

8. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика дітей з особливими мовленнєвими потребами як передумова створення освітнього середовища. *Preschool and primary education in European integration and national dimensions* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 94-115. URL: https://lib.iitta.gov.ua/736622

9. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-метод. комплекс. К. : Актуальна освіта, 2013.

10. Трофименко Л. І. Освітні труднощі в учнів початкових класів з алалією. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. №4(108). С. 58-68

11. Трофименко Л. І. Стратегії підтримки дітей з алалією в освітньому середовищі. Особлива дитина: навчання і виховання. 2024. №1(113). С. 41-65

12. Шеремет М. К., Стахова Л. Л., Кравцова І. В., Кравченко А. І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми : СумДПУ, 2014. 186 с.

Додаткова

1. Данілавічютє Е. А. Дизартрія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. К. : ІСПП, 2023 (рукопис)

2. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного й молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгво-методичний виміри. К. : Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с.

3. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. К. : Знання, 2010. 293 с.

4. Дичківська, І., Федорова, Н., Литовченко, В., & Гаєвська, А. (2026). Корекція мовленнєвих розладів у дітей з інтелектуальними порушеннями засобами сенсорної інтеграції. *Інноваційна педагогіка*, 91, 1, 110-113. https://doi.org/10.32782/ip/91.1.19

5. Литовченко, В., Харчук, Я., & Яструбчак, О. (2025). Логопсихологія і креативні педагогічні технології в освіті осіб з особливими освітніми потребами. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»)*, 13(54), 1261-1271. https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-13(54)-1261-1271

6. Логопедія : підр. / За ред. М. К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2015. 672 с.

7. Мартиненко І. В. Комунікативний тренінг для дошкільників з порушеннями мовлення. К. : Літера ЛТД, 2019. 120 с. (серія «Інклюзивне навчання»)

8. Мартиненко І. В. Логопсихологія. К. : ДІА, 2016. 116 с.

9. Мартиненко І. В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку із системними порушеннями мовлення : моногр. К. : ДІА, 2016. 304 с.

10. Малярчук А. Я. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів. К. : Літера ЛТД, 2008. 336 с.

11. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). К. : Видавничій Дім «Слово», 2010. 288 с.

12. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / М. А. Порошенко, А. А. Колупаєва, М. В. Ярошук, О. М. Таранченко, Л. І. Прохоренко, І. М. Гудим, О. Ф. Федоренко, Е. А. Данілавічютє, Ю. В. Рібцун, А. Ю. Мельник, О. В. Воробей, Г. О. Ярова, Ю. В. Заруденко, М. О. Болкун, В. Є. Новосад, О. О. Макарук, Л. А. Самойленко. К. : Всеукраїнська благодійна організація «Благодійний фонд Порошенка», 2018. 252 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/713131/

13. Рібцун Ю. В. Дошкільники з моторною алалією: логопсиходіагностичне вивчення основних мисленнєвих операцій. *Věda a perspektivy.* № 8(27). 2023. P. 99-111. URL: https://lib.iitta.gov.ua/736464

14. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-метод. комплекс. К. : Освіта України, 2011. 294 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/738735/

15. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика перцептивних процесів дошкільників з функціонально-мовленнєвими труднощами. *Contemporary problems of pedagogy amidst the European integration of educational environment: theory and practice* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 351-372. URL: https://lib.iitta.gov.ua/737296

16. Рібцун Ю. В. Логоритміка як засіб діагностики заїкання у дітей дошкільного віку / Ю. В. Рібцун, О. Є. Майчук. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2024. №1. С. 34-43. URL: https://lib.iitta.gov.ua/740528

17. Рібцун Ю. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики та активізації пізнавального розвитку молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення (розділ VI). *Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення* : навч.-метод. посіб. / Е. Данілавічютє, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. С. 698-846. URL: https://lib.iitta.gov.ua/730619

18. Рібцун Ю. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни. К. : ФОП Цибульська В. О., 2023. 132 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/739023/

19. Рібцун Ю. В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 268 с.

20. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії / Укл. В. В. Тищенко, Є. Ю. Линдіна. К. : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.

21. Соботович Є. Ф. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей та шляхи їх корекції. К. : ІСДО, 1995. 204 с.

22. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Колупаєвої А. А. К. : «А.С.К.», 2012. 124 с.

23. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ : програмно-метод. комплекс. К. : Актуальна освіта, 2009.

24. Трофименко Л. І. Алалія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. К. : ІСПП, 2023 (рукопис)

25. Brushnevska, I., Ribtsun, J., Stasiuk, L., Ilina, N., Vasylehko, I., & Kolodiazhna, V. Psycholinguistic Preconditions of Speech Formation of Children with General Speech Retardation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience,* 2021. 12(4). P. 263-277. URL: https://lib.iitta.gov.ua/729330/

26. Marchuk, O., Holiiad, I., Boiko, V., Ribtsun, Y., Bogdan, Z., & Lukashenko, K. (2024). Holistic Education: the Unity of the Intellectual and Emotional Sphere. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16(2), 666-677. URL: https://lib.iitta.gov.ua/741224

27. Ribtsun Y., Bielova O., Korolenko V., Bolotnykova T., Govorun O., Myttseva O. Personality Development in the Paradigm of Current Neuropedagogy. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. Volume 14, Issue 4, December 2023. P. 388-403. URL: https://lib.iitta.gov.ua/738458

28. Vasylieva N., Kulesha-Liubinets M., Trubaieva K., Dub M., Ribtsun Y. & Ivantsev N. Speech Therapy as a Component of Comprehensive Rehabilitation of Patients with Acute Impairment of Cerebral Circulation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience,* 2022. 13(3*)*, P. 181-194. URL: https://lib.iitta.gov.ua/732004

13. Інформаційні інтернет-ресурси

1. https://moz.gov.ua/uk – Міністерство охорони здоров'я України
2. https://mon.gov.ua/ – Міністерство освіти і науки України
3. https://ispukr.org.ua – Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
4. http://www.nbuv.gov.ua/portal/ – Бібліотека ім. В.І. Вернадського
5. https://lib.iitta.gov.ua/ – Електронна бібліотека НАПН України

6. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/ – Бібліографічна база даних Національної медичної бібліотеки (США) та Національного інституту здоров'я (США) (понад 36 мільйонів посилань)

7. http://www.nlm.nih.gov – Національна медична бібліотека США

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час занять, консультацій, через корпоративну електронну пошту та систему дистанційного навчання. Консультації проводяться згідно з графіком або за попередньою домовленістю.

У разі відсутності на занятті з поважних причин здобувач освіти повинен повідомити викладача та відпрацювати пропущений матеріал у встановленому порядку.

Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності та професійної етики. Під час спілкування очікуються коректність, відповідальність, конструктивний діалог і повага до думок інших учасників освітнього процесу.